

# ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

## III ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ. (Първа сесия).

### XLIV. ЗАСЪДАНИЕ, НЕДѢЛЯ, 13 ФЕВРУАРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 10 часа прѣдъ пладнѣ подѣ председателството на Негово Високо-преосвященство Митрополита Симео́на Варненско-Преславский).

**Председатель:** (Звъни): Ще се чете списъка.

**Секретарь Щърбановъ:** (Чете го).

Отъ 40 души представители присъствуватъ 35 а отсъствуватъ 5-ма; а именно: Ф. Мариновъ, Д-ръ Вълковичъ, В. Бобошевский, Т. Мустафа, и Генералъ Соболевъ.

**Председатель:** Повече отъ половината депутати присъствуватъ, за това Събранието е пълно, и засъданието се открива.

**Секр. Щърбановъ:** (Чете протоколи).

**Председатель:** Има ли да се направи нѣкоя забѣлѣжка върху прочетенитѣ протоколи?

**М-ръ Грековъ:** Въ протокола се казва, че отъ мене станало предложение за архиваря: до колкото помня, такова предложение стана отъ г-на Манафова.

**Председатель:** Ще се поправи.

**М-ръ Начевичъ:** Въ протокола се казва, че за тѣзи домове, въ който е живѣлъ покойний Императоръ, азъ съмъ предложилъ да се оставатъ за училищата: напротивъ, азъ предложихъ и Нар. Събрание прие, щото тия домове да се оставатъ свободни за паметъ.

**Председатель:** И това ще се поправи. Има ли друга нѣкоя забѣлѣжка? (Нѣма). Значи, че въ останалото протоколитѣ сж точни.

**В. Бобошевский:** До колкото помня, въ едно отъ миналитѣ засъдания стана разисквание върху онѣзи представители, които сж чиновници, могатъ ли да получаватъ двѣ заплати. Понеже въпросътъ не се рѣши, моля сега да се тури на дневенъ редъ.

**Анневъ:** До колкото помня, тогава се рѣши, че въ Нар. Събрание нѣма чиновници: ако имаше, трѣбаше да бждатъ касирани. Слѣдователно въпросътъ се рѣши самъ по себе си.

**Бобошевский:** Които зематъ заплатата отъ правителството, тѣ сж чиновници.

**Председатель:** На дневенъ редъ имаме прошения.

**Докл. Бошнаковъ:** На дневенъ редъ имаме нѣколко прошения по финансовата частъ, които трѣба сега да рѣшимъ; а има и други около 50, за които трѣба да се зематъ нуждитѣ мѣрки. Комисията за тѣхъ мисли да се възложатъ на бюджетарната комисия, и тя да ги распроводи по Министерствата.

(Чете): Прогшение отъ сестрата на покойния Ст. Караджовъ. Просителката явява, че тя е поддържа-ла и отхранила брата си, който славно загиналъ въ 1868 год. за Българ. народъ, и моля, да и се даде една помощъ. Тя е подала едно прошение на

**НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО** и Началникът на политическия кабинет ме задължи да се удовлетвори просбата на просителката. Комисията е тоже на мнѣние, да се удовлетвори съгласно съ закона за поборниците като ѝ се дадатъ 150 лѣва на годината. (Прието).

Друго прошение, г-да, тоже по финанс. частъ отъ вдовицата на попъ Христо отъ Свищовъ. Просителката, която излага заслугитѣ на мъжа си, моли, да ѝ се даде една пенсия. Като зная благодаренията, които е правило това семейство на всички, които сѫ били заточени, азъ би молилъ Нар. Събрание, да удовлетвори просителката, и да се възложи на Министерството да опредѣли размѣра на пенсията. (Гласове: Съгласни).

**Анневъ:** Азъ мисля, че най добръ ще бѣде, ако се възложи на Министерството, и то ще опредѣли съгласно съ закона известна пенсия.

**Д-ръ Цачевъ:** Азъ това сѫщо искахъ да кажа.

**Предсѣдателъ:** Приема ли се мнѣнието на комисията? (Прието).

Друго прошение има отъ сжпругата на единъ свѣщеникъ отъ Балчикъ, която иска помощъ.

Комисията е на мнѣние, да се испроводи въ Мин. на Исповѣданието за удовлетворение просителката. (Прието).

Друго прошение отъ Василия Дочевъ, жителъ Чирпанский, по настоящемъ живуцъ въ София. При прошеніето си прилага документи, които показватъ, че той е спомагалъ за освобождението жени и дѣца, които сѫ били завождани отъ Турцитѣ въ време на войната. Просителтъ жемае, да му се даде помощъ. Комисията мисли, че трѣба да се възнагради този човѣкъ съ нѣщо.

**Предсѣдателъ:** Бюджетарната комисия не си ли е съставила мнѣние, какво количество да му се даде?

**Цачевъ:** Да ли едноврѣмenna помощъ?

**Докладчикъ:** Едновременна помощъ отъ 400 л.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Нар. Събрание, да се отпустне на Василия Дочева 500 л. едновременна помощъ? (Приема се).

**Докладчикъ:** Прогшение отъ гражданетѣ на града Дупница, подпечатано съ нѣколко общински печати на околията, въ което просителитѣ казватъ, че споредъ закона, който сега сжществува за плащанъе мерурието, срѣщамъ голѣмо затруднение, защото мерурието се пла-

щало преди продаванъето на стоката, и молятъ, да се плаща само тогава, когато търговецътъ купува стоката за препродаванъе; като излагатъ, че така е било въ турско време, и това е по угодно за населението и за правителството. Комисията е на мнѣние, да се вземе въ внимание и да се удовлетвори просителитѣ.

**Вел. Х. Ангеловъ:** Нека ми бѣде позволено, г-да, като представителъ на Дупница, да кажа нѣколко думи по този въпросъ. Именно това го жѣлае населението и търговцитѣ, които срѣщатъ голѣмо затруднение, като плащатъ акцисъ преди изнасянието на стокитѣ на вънъ. Ще бѣде голѣмо улеснение за производителитѣ и за търговцитѣ, ако се плаща само тогава, когато се изнася на вънъ. . . (Не чува се). А и хазната отъ това нищо не губи.

**Предсѣдателъ:** Какво е мнѣнието на комисията?

**Докл. Бошнаковъ:** Да се прати въ Министерството на Финанситѣ за удовлетворение просителитѣ, ако не е противно на интереситѣ на хазната.

**Вел. Х. Ангеловъ:** Никакъ не е противъ интереситѣ на хазната, г. Министръ е тука, нека обясни. Само това ще бѣде, че ще се забави малко, слѣдъ 3 месеци ще се земе акциса.

**М-ръ Начевичъ:** И азъ съзнавамъ, че по въпроса за тютюна се срѣщатъ нѣкои мъжнотии за търговцитѣ, и че би било добръ да се направятъ нужднитѣ улеснения. Днешния законъ обаче гласи противното, сир. че тютюно-производителитѣ сѫ длъжни да плащатъ мерурието, щомъ се запише количеството на тютюна. Азъ би молилъ просителитѣ, да почакатъ до идущата сессия, и азъ имъ се обѣщавамъ, че ще приготвя нѣщо не само за това, но и за подобрението на цѣлия законъ. (Съгласно).

**Щърбановъ:** Така като времето ни е малко, азъ би молилъ, да се прати въ Министерството на Финанситѣ и като го разгледа, да направи това, което е по-полѣзно, както за производителитѣ, така и за търговцитѣ.

**Предсѣдателъ:** Приема ли се мнѣнието на комисията? (Гласове: приема се). Който не го приема, да си дигне ржката. (Никой не дига. — Прието).

**Докл. Бошнаковъ:** Прогшение отъ Янко Ковачева, печатаръ, жителъ Софійский. Просителтъ моли, да му се заплатятъ 4680 л. и 75 ст. за напечатванъе 30000 екземпляра отъ Конституцията и изби-

рателния законъ. Той се основава на едно отношение отъ председателя на Нар. Събрание, г. Сукнарова и приподписано отъ архиваря г. Коева.

Комисията е на мнѣние, че тъй като му е поръчано да ги напечата отъ председателя, да му се заплати.

**Д-ръ Цачевъ :** Г-да представители! До колкото азъ помня, тука имаше едно изложение отъ страна на г-на архиваря на Нар. Събрание, който излагаше, че отъ тия конституции 15 хил. продани и паритѣ внесени въ ковчежничеството, безъ да показва гдѣ е и каква е смѣтката. Азъ би молилъ г-на докладчика, да се съгласи да се платятъ паритѣ отъ тѣзи сума, която е събрана отъ продаденитѣ екземпляри отъ конституцията.

**М-ръ Начевичъ :** До колкото знамъ, въ Търново, подиръ свършването на Нар. Събрание, се напечатаха 30 хил. екземпляра отъ конституцията. И скоро чухъ отъ единъ членъ на Държавний Съвѣтъ, че като отишелъ да живѣе въ къщата на одного, намѣрилъ тамъ да лежатъ нѣколко санджка 10—15 хиляди конституции. Слѣдователно, не е било нужно да се напечатватъ други, когато е имало още отъ Търновскитѣ. Азъ незная, какво ще рѣши Нар. Събрание, но считамъ за нужно да съобща това, което зная.

**Вас. Шишковъ :** До колкото зная, тия конституции по-миналата година извѣстни лица ги разнасяха и раздаваха даромъ, даже и на дѣцата отъ училищата.

**Марко Велевъ :** Колкото за този законопроектъ, г-да, като е поръчано отъ едно Нар. Събрание, никой не е виновенъ и трѣбва да се удовлетвори просителтъ.

**Герровъ :** Ако се не лъжа, тия конституции се печатаха послѣ затварянето на Нар. Събрание; и азъ незная, да ли може председателятъ на Нар. Събрание послѣ да издава заповѣди за какво и да е. За това съмъ на мнѣние, да остане прошенieto безъ послѣдствие.

**Щърбановъ :** Г. Председателя на Нар. Събрание азъ мисля, че и послѣ затварянето може да се распореджа за напечатването на този или онзи законопроектъ, конституции и т. н. т. Въпросътъ е обаче: ако е постановило Нар. Събрание и задължило г-на Председателя да извърши туй, тогасъ на-

печатването на тия конституции е законно и изпълнението трѣбва да стане. Ако не съществува такова постановление, то отъ само себѣ си се разбира, че това не е задължително за нашето Нар. Събрание.

**Дуковъ :** Незная азъ по тѣзи работа какво да кажа, но ще кажа само, че единъ председателъ, който е избранъ отъ едно Нар. Събрание, до гдѣто не му е падналъ мандатъ, той е председателъ и той може да прави распореджания като председателъ. Ако Нар. Събрание и да не е рѣшило такова нѣщо, но той е видѣлъ за добръ и напечаталъ. Колкото за това, гдѣто каза г. Цачевъ, че въ изложението на архивара се споменувало, че сж внесени въ ковчежничеството толкова хиляди франка, азъ мисля, че като сж внесени, получена е за тѣхъ и расписка.

**М-ръ Начевичъ :** Никакъ не се съгласявамъ съ теорията на г. Дукова върху компетентността на председателя. Въобще на всѣкадѣ е прието, че председателтъ има мандатъ само до като трае сесията. Щомъ излъзе указъ за затварянето на сесията, той вече престава да е председателъ. Всѣки, мисля, ще се съгласи, че ако даваха тогава друго тълкувание на този въпросъ, то бѣше, защото се боеха да не би идущата сесия да се избере друго лице за председателъ. Наистина, че председателтъ може да остане нѣколко дена слѣдъ закриването на сесията за да изпълни нѣкои рѣшения на Нар. Събрание, но той никакъ нѣма право да прави распореджания като председателъ за нѣща, не рѣшени отъ Нар. Събрание, защото неговиятъ мандатъ е вече падналъ.

**Герровъ :** Азъ искамъ да потвърдя думитѣ на г. Щърбанова, че само онова, което е опредѣлило Нар. Събрание, само него може да изпълни. Послѣ какво е направилъ, то остава за негова смѣтка. За това, предлагамъ да остане прошенieto безъ послѣдствие.

**Председателъ :** Моля г-на докладчика, да каже, какво е мнѣнието на комисията.

**Докл. Бошнаковъ :** Мнѣнието на комисията бѣше, да се удовлетвори просителтъ, но сега си оттегля това мнѣние.

**Герровъ :** Да остане безъ послѣдствие.

**Председателъ :** Приема ли Нар. Събрание, да остане прошенieto безъ послѣдствие? Който неприема, да си дигне ръката. (Приема се).

**Докл. Бошнаковъ :** Има едно прошение отъ Добричкитѣ жители, което остана висяще, до гдѣто се

утвърди закона отъ Негово Височество; понеже сега е утвърденъ, то да се удовлетворатъ просителитѣ.

**Председателъ:** Ми се струва, че не само е съгласно съ закона; но въ едно отъ миналитѣ заседания този въпросъ се рѣши въ полза на просителитѣ.

**А. Минчевъ:** Извѣстно е на г-да представителитѣ, че отъ Врачанский окръгъ има едно прошение, съ което молятъ Нар. Събрание да отпусне една сума за построяване на два моста на рѣка Русица. Тѣй като въ вчерашното заседание при разглеждането на бюджета, Нар. Събрание се съгласи да се отпусне една сума около 50 хил. л., която не е достаточна да се направятъ тѣзи два моста, и като такива пари отъ тържището има въ Рѣховското ковчежничество, азъ би просилъ Нар. Събрание, да отпусне тѣзи 20 хиляди л. за сжщата цѣль.

**Председателъ:** Моля Нар. Събрание да се произнесе върху прошеннето на жителитѣ отъ Добричъ.

**Лазаръ Дуковъ:** Това е прието. Само остава нѣколко думи да кажа, че понеже прошеннето е отъ града, и не носи подписи на околността, остава право да се събератъ отъ околността, и да видятъ, дали въ Пазарджикъ, или нѣкъдѣ въ околността да се направи въ погодно мѣсто. Но то е прието и е въ сила споредъ закона.

**Шивачовъ:** До колкото помня, азъ несъмнѣ отсѣтсвовахъ, когато се е разглеждало прошеннето; но подобно рѣшение у насъ нѣма. Въ закона се казва, че сумитѣ, които несж употреблени за богоугодни учреждения, споредъ сжществуващия до сега законъ, ще се расходватъ по рѣшението на Нар. Събрание. А именно на основание на това, да се рѣши, тѣзи пари да останатъ за построяване училище въ Добричъ. (Съгласие).

**Председателъ:** Ми се струва, че въпросътъ е рѣшенъ. Тогава именно бѣше станала особена приказка за това прошение, но ако Нар. Събрание желае, още веднажъ да го рѣшава. (Рѣшено е!)

**Лазаръ Дуковъ:** То се рѣши. Тѣзи пари миналогодишна като сж останали въ касата, то имаха право и селата за тѣхъ. За това иматъ право да се събератъ селата и да рѣшатъ за тѣхъ. То е забѣлжено въ стенографическитѣ протоколи. Този законъ нѣма възвратна сила.

**Председателъ:** Струва ми се, че това, което

казва г-нъ Дуковъ, бѣше предложилъ и тогава. Но Нар. Събрание просто бѣше рѣшило, да се удовлетвори просбата на жителитѣ отъ Добричъ, изложена въ тѣхното прошение. Нататъкъ Нар. Събрание не е зело никакво рѣшение, до колкого помня азъ. И желателно би било дѣйствително, да се справимъ съ стенографическитѣ протоколи и тамъ ще намѣримъ какво е било рѣшено въ Нар. Събрание. Но какво и да е, азъ повтарямъ да кажж, че за просбата на жителитѣ отъ Добричъ, Нар. Събрание се произнесе вече.

**Юрданъ Шишковъ:** До колкото помня, азъ мисля, че е сжщо както го расправяте сега. Но това ако остане въ таково положение, ще произлезатъ бъркотии по разни мѣста. За това би било желателно да се тури единъ край на това. Има и други околии, гдѣто ставатъ пазари, и паритѣ стоятъ въ окръжнитѣ ковчежничества. Тука трѣбва да се опредѣли за всички, какъ ще се постъпи съ тѣхъ.

**Попповъ:** Г-нъ Дуковъ иска да каже, паритѣ отъ миналата година отъ пазари, да се расходватъ съ съгласие на цѣлата околия. И азъ съмъ съгласенъ съ това.

**Бошнаковъ:** 10 Чл. отъ закона казва, (чете): „Задържанитѣ на основание на предишния законъ сумми отъ интизапа на пазаритѣ въ нѣкои окръжия и неупотрѣбени до сега на никаква цѣль ще се употребятъ за нѣкое общополезно дѣло въ сжщия окръгъ по рѣшението на Нар. Събрание.“

Закона неѣше още утвърдѣнъ, когато се чете прошеннето, а тѣй като просителитѣ иматъ вече планъ на училището въ М-ството на Просвѣщението и сж приготвили материалъ, ний рѣшихме, щото околийското училище да се построи въ Добричъ.

**Председателъ:** Това нѣщо е рѣшено; не можемъ да се повръщаме на рѣшени въпроси.

**Геровъ:** Даже имаше телеграмма отъ Добричъ, че благодарятъ на Нар. Събрание.

**Минчевъ:** За построяване на 2 моста прѣзъ рѣка Искръ отпуснати сж 50000 лъва. Но тѣй като тия пари не сж достаточни за тая цѣль, и отъ Белослатинский пазаръ има една сума, която се намира въ Раховското ковчежничество, около 20000 лъва, азъ моля Нар. Събрание, щото тази сума да се отпусне за сжщата цѣль, т. е. за построяването на

двата моста, понеже отпусната сума 50000 лъва не е достатъчна.

**Щърбановъ:** 10 чл. отъ тоя законопроектъ казва, че суммитѣ, които не сж още употребени отъ интизапа, ще се посвѣтятъ за нѣкоя богоугодна цѣль, въ сжщата община, дѣто сж събрани. По тѣзи съображения, като има едно количество готови пари отъ интизапа въ Раховското окръжно ковчежничество, и като е отъ крайна нужда да се построятъ тѣзи два мостове на Искъръ, и отпуснатото количество пари е недостатъчно, то азъ се присъединявамъ къмъ г-на Минчева, и прося Нар. Събрание, щото тѣзи пари въ Раховското окр. ковчежничество да се отпуснатъ за постройка на тѣзи два моста. (Съгласие).

**Лазаръ Дуковъ:** Незная, какво да кажа по този въпросъ, освѣнъ, че за тѣзи пари могатъ да рѣшаватъ общинитѣ. Ако рѣшава сега Нар. Събрание за тѣзи пари, то ще каже, че Нар. Събрание види се въ сила да прерѣшава и миналогодишния законъ. Сегашниятъ законъ се потвърди, и ще има сила отъ сега нататкъ. Но за минало е имало законъ, и трѣбва да се подчинимъ на този законъ, и да даваме примѣръ на всичкиятъ народъ. Но ако сами вършимъ по своя властъ, и непочиваме закона, то какво остава вънка населението до го почита? За туй да има този законъ сила за миналитѣ пари, а сегашниятъ законъ отъ сега за напредъ. За ония пари да остане това право да рѣшаватъ общинитѣ; а за напредъ които пари ще се събератъ, за тѣхъ да се постъпи, както го предписва новия законъ.

**Щърбановъ:** Отъ тѣзи сжщи съображения ще кажа на г-нъ Дукова, че той трѣбва да бжде пазителъ на законитѣ. Именно на основание на този законъ, на който чл. 10 гласи така. (Чете): „Задржанитѣ на основание на предишния законъ сумми отъ интизапа на пазаритѣ въ нѣкои окръжия и не употребени до сега на никаква цѣль, ще се употребятъ за нѣкое общеполезно дѣло въ истия окръгъ по рѣшението на Нар. Събрание;“ и на основание на този членъ отъ закона, азъ мисля че може Нар. Събрание да се произнесе. Защото, ако не се произнесе сега, то онѣзи сумми могатъ да лежатъ още една година до другото Нар. Събрание. За всичкитъ окръжи ще се рѣши разумѣва се, когато ще ходатайствуватъ, да се употребятъ тѣзи пари на нѣкоя общеполезна цѣль.

**Шивачовъ:** Азъ искамъ само да кажа, че не може да има такова рѣшение, защото законътъ не бѣше още утвърденъ. До дѣто небѣше закона утвърденъ, ний нѣмахме право; но слѣдъ утвърдяването му, имаме ния пълно право на основание на този законъ да рѣшаваме за тий пари. Азъ предлагамъ, да се удовлетвори желанието на просителитѣ. (Съгласие).

**Юрданъ Шишковъ:** Азъ признавамъ туй, което каза г. Щърбановъ. Но искамъ да питамъ, дали други общини немогжтъ безъ рѣшението на Нар. Събрание да расходватъ тѣзи пари, а трѣбали и за тѣхъ да се рѣши които сж вече употребени?

**Д-ръ Цачевъ:** Щомъ се утвърди новъ законъ, то Нар. Събрание рѣшава за тѣзи пари, които не сж до сега употребени. А които сж употребени понапредъ на основание на предишниятъ законъ, тѣ споредъ чл. 9 оставятъ на основание на бившия законъ за оная цѣль, за която сж били употребени.

**Предсѣдатель:** Приема ли Нар. Събрание предложението, което прави г-нъ Минчовъ, споредъ което суммитѣ, които се събраха отъ Бѣлослатинския пазаръ, и които се съхраняватъ въ Раховското окр. ковчежничество, да се отпуснатъ за построяване на 2 моста надъ рѣката Искъръ? (Приема се). Който не приема, да си дигне рѣката. (2-ма дигатъ). Значи прието.

**Докладчикъ Бошнаковъ:** Друго прошение е проведено отъ г-нъ Министръ-Президента Ген. Соболева за разрѣшението въ Нар. Събрание на основание на чл. 10 отъ закона за тържищата. Прошението носи 82 общинский подписи на Еленска, Кесаревска, Дръновска и Раховска околии и скръпено съ печать и подписи. Просители излагатъ дълго и широко за сумми, събрани въ Раховский пазаръ въ минали двѣ години, и желаятъ да построятъ училища въ Раховица за тази сума. Съгласно съ тѣхната проща, комисията мисли, да се удовлетвори това прошение съгласно съ желанието на просителитѣ. (Съгласие).

**Предсѣдатель:** Приема ли Нар. Събрание, да се употребятъ интизанни сумми отъ Раховский пазаръ, които се съхраняватъ въ Търновското окр. ковчежничество, за построяване на училище въ Орѣховица? (Приема). Който не приема, да си дигне рѣката. (Никой не дигна). Прието.

**Мецовъ:** Сжщо и ний имаме 50,000 лева отъ пазара. Азъ предлагамъ, да се употрѣбятъ за училище въ Плѣвень, за което имаме нужда. Наши пари сж събрани отъ интизапа на Плѣвенский пазаръ.

**Лазаръ Дуковъ:** Макарь че цѣльта, за която се отпущатъ тѣзи пари, е много добра, но азъ пакъ настоявамъ, че Събранието нѣма право да рѣшава за тѣхъ. Ний можеме да разискваме мо финансовата частъ за правителствени пари. Но както неможахме да рѣшаваме за паритѣ на землѣдѣлческитѣ каси, то и за тѣзи пари, които принадлежатъ на общини, гдѣто ставалъ пазарътъ, нѣмаме право да разискваме, и да рѣшаваме за тѣхъ. Както се рѣшава сега, то остава всичко само за градоветѣ.

**Попповъ:** Да успокоя г-на Дукова, който мисли, че граждани искатъ да онеправдаятъ сѣланитъ. Азъ ще му кажа, че никакъ селяне се неоправдаятъ. Построяване на училище въ Добричъ става съ съгласие на околията, и тѣзи пари ще се употрѣбятъ за тая цѣль пакъ съ съгласие на околията, на която ще служи и това училище. Послѣ тѣзи пари се събраха не отъ една околия, а отъ разни околий. Да не го е страхъ. Азъ искамъ да запазя повече интереситѣ на селянитѣ, отколкото той.

**Юрд. Шишковъ:** По никакъвъ начинъ немогъ да се съглася съ мнѣнието на г-на Мецова. Имено за това, че ако и да падне рѣшението на този въпросъ върху Нар. Събрание, да рѣшава именно, гдѣ трѣба да се употрѣбляватъ тѣзи пари, азъ вѣрвамъ, че Нар. Събрание ще рѣшава само по просбата на ония общини. Ония общини сж въ право да съставлятъ едно свидѣтелство, гдѣто намиратъ за добръ, да се употрѣбятъ, и тогава Нар. Събрание ще рѣшава. А да рѣшава само по предложението на едно лице, това ненамирамъ за добръ, и вѣрвамъ, че г-нъ Мецовъ ще си отегли предложението.

**Лазаръ Дуковъ:** Съгласенъ съмъ да се отпуснатъ паритѣ за сѣкждѣ, по само искамъ да пазимъ закона; а не съмъ искалъ да крадя селянетѣ. Тука не е рѣчь за селяне нито за граждани, но да се заварди закона. Защото закона пази единтъ и други, ако се заварди.

Прошението отъ Добричъ е представено въ името на околията, а носи печата само на Добричската община, а не на други села. Това искамъ да кажъ,

и нѣма да защитавамъ нито граждани нито селяни; това го прави законътъ.

**Мецовъ:** Азъ незная, защо г-нъ Шишковъ не се съгласява съ моето предложение, когато се съгласи за Орѣховица; а само за Плѣвень не се съгласява. Желая, да се поднесе на гласуване моето предложение. Ако се отблъсне, азъ зная, че е станало правилно.

**Шивачовъ:** Искамъ да кажъ, че ни оставятъ само още 2—3 часа: и ако искаме да се надхортуваме, то нѣма да свършимъ. Да пристѣпимъ къмъ работата. (Съгласни!) Едно нѣщо искамъ да кажъ, че ний малко излизаме отъ пята, които трѣбваше да държимъ. Тѣзи, които желаятъ да се ползватъ отъ тѣзи пари, трѣба сами да заяватъ. Иначе азъ ще желая за Севлиево и другъ за други градъ и пр.

**А. Минчевъ:** Моето предложение за отпускание тия пари стана на основание на 2 прошения отъ окръга. Ако г-нъ Мецовъ има таково прошение отъ Плѣвенский окръгъ, азъ не съмъ противенъ, и се съгласявамъ да се отпуснатъ. Но ако прави предложение самъ отъ себе си г-нъ Мецовъ, то азъ незная, до колко е това на мѣсто, и тогава е подобръ да го отблъ.

**Мецовъ:** Азъ настоявамъ на моето предложение; нека падне. Тогава може г-нъ Шишковъ да се задоволи.

**Шивачовъ:** Г-нъ Мецовъ нѣма съ какво да ме задоволява; трѣба да се изпълни законността: имали нѣкое прошение отъ Плѣвенский окръгъ, на основание на което да рѣшаваме? Нека даждъ прошение, и Нар. Събрание ще го приеме. Но сега нѣма прошение, по той начинъ както прѣдлага г-нъ Мецовъ, сѣки ще заявява. Нека чака градътъ Плѣвень до идущата сессия.

**Ц-ръ Цачевъ:** Г-да Представители! Сега стана едно прѣдложение отъ страна на г-на Минчева, противъ което нѣмамъ нищо; даже и благодаря г-да Представители, защото благоволили да зематъ само рѣшение въ полза на страната. Тука се явява единтъ отъ нашитѣ г-да събратия и предлага на Нар. Събрание, че имало 50,000 лева отъ интизапа, което той знае като предсѣдателъ на Окръжний Съвѣтъ, и той моли Нар. Представители, да отпуснатъ тази сума за Плѣвенското училище. Азъ би молилъ, ако не се съгласимъ напълно, да отпуснемъ частъ

отъ тази сума, то е до 20,000 лъва за училище въ Плѣвенъ. Азъ мисля, че г-нъ Шишковъ, понеже е предложението за такава цѣль, ще благоволи да се съгласи съ мене.

**М-ръ Начевичъ:** Азъ искамъ да отговоря на Нар. Събрание, че отъ Плѣвенъ е постъпило въ М-ството прошение за отпущане на тази сума. И азъ направихъ резолюция, че ще се рѣши този въпросъ на основание закона, който е внесенъ въ Нар. Събрание. Тѣй щото Нар. Събрание, като прие по принципа закона, и въ този законъ се казва, че трѣба да се отпускатъ тѣзи пари по рѣшение на Нар. Събрание, то понеже се рѣши вече на 3 мѣста, да се отпуснатъ, то азъ подържамъ г-на Мецовъ, и казвамъ: че трѣба сѣщо рѣшение да стане и за Плѣвенъ. Защото ако не е внесено прошение въ Нар. Събрание, вината е моя; бѣше късно, и отъ друга страна, като Нар. Събрание рѣши за единъ градъ, даже и М-ството само е въ положение да рѣши по сѣщиятъ принципъ и за другитѣ. Но азъ предпочитамъ, да го рѣши Нар. Събрание.

**Докл. Бошнаковъ:** Негово Превосходителство Генералъ Соболевъ имаше тоже едно прошение, и ми се чини, че и оно отъ М-ството на Финанситѣ е тука. Въ прошениято се обяснява че градъ Плѣвенъ неможе да посрѣщне нуждитѣ на училището, и молятъ, понеже е за въ полза на цѣлия окръгъ, да се обдържа и отъ окръга; именно отъ паритѣ на интизапа на Плѣвенския пазаръ, които се находитъ съхранени въ тамошното окр. ковчезничество, да се употребятъ за съзидание на едно училище. Азъ съмъ напълно съгласенъ съ това прошение.

**Д-ръ Цачевъ:** Азъ мисля, че ще бжде най-добрѣ, да носи това училище името на въ Бозѣ почившии ИМПЕРАТОРЪ АЛЕКСАНДРЪ II.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Нар. Събрание предложението на Г-на Бошнакова? (Приема се).

Дълженъ съмъ да съобща, че на 4 часа има молебенъ въ катедралната църква по случай на закриванieto на Нар. Събрание, което ще стане на часа 5. Това го съобщавамъ на Нар. Събрание, да го има предъ видъ, за да ставатъ разисквания по къси. Най-късно трѣбва да се свърши на часа 3.

**Докл. Бошнаковъ:** Прошение отъ поборника Николай Николаева отъ Лѣсковецъ сега въ София. Заявява, че билъ въ М-ството на Правосъдието и отчисленъ,

безъ да заявява причинитѣ. Моли, да получи съгласно съ закона 1 мѣсечно жалование, и да му се даде друга длъжностъ. Комисията е на мнѣние, да се проводи въ М-ството на Правосъдието съ молба да удовлетвори просбата, ако е умѣстна. (Приема се).

Друго прошение е отъ 6-тима поборници, които отъ 2 — 3 мѣсеца се намиратъ за длъжностъ въ София, но предпочитани сѣ други отъ тѣхъ.

Комисията моли правителството на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, да има г-на Министра предъ видъ, споредъ закона за поборницитѣ, да предпочитатъ поборницитѣ при даване мѣстата, отъ други непоборници, защото онии се бориха за освобождението на нашето отечество. (Приема се).

Огношение отъ М-ството на Финанситѣ, съ което се препраща прошение на жителъ отъ село Заножене, Коне Ивановъ. Просителътъ явява, че билъ въ крайна бѣдностъ и неможалъ да плати 250 гроша въ земеделческата каса. Има постановление отъ Окръжний Съвѣтъ да му се отпуснатъ. Слѣдователно разумѣва се, че ний трѣба да се съгласимъ. (Приема се).

**Докл. Бошнаковъ:** Прошение отъ жителитѣ въ Пирдопъ, да се премѣсти тамъ околийскій центръ, който сега се намира въ Златица.

**Секр. Щърбановъ:** Азъ съмъ ималъ честта да живѣя въ селото Пирдопъ както и въ Златица и съмъ ги упозналъ много добрѣ. Расстоянието по между тѣхъ не е голѣмо, ако бѣше голѣмо, тогазъ наистина бѣше мъчно премѣстванieto. При туй селото Пирдопъ има 800 — 1000 къщи. Азъ мисля, да се удовлетвори просбата на просителитѣ, защото е много по съотвѣтствующе да бжде околийскій центръ тамъ, а не въ Златица.

**Предсѣдателъ:** Приема ли се мнѣнието на комисията? (Приема се? Който не приема, да си дигне ръката).

**Докл. Бошнаковъ:** Прошение отъ жителитѣ на г. Изворъ, подписано и подпечатано отъ 11 общини. Въ него се излага, че Изворъ е билъ околийскій центръ, но по неизвѣстни причини било предписано отъ Дър. Съвѣтъ, да се премѣсти отъ Изворъ въ Василъ градъ. Въ Изворъ има правителствено помѣщение. Още по вече потвърждаватъ своитѣ думи, че тамъ ходилъ Секр. на Дър. Съвѣтъ г. Храновъ и имъ казалъ, че окол. центръ ще стане въ Изворъ.

Мнѣнието на комисията е, да се проводи това

прошение въ М-вото на Вжтрѣшнитѣ работи, за да удовлетвори то просителитѣ.

**Батановски:** Г-да представители! Имамъ честъ да обясна на почитаемото Н. Събрание относително центра въ Изворската околия. Има до 200 год. врѣме, отъ какъ помнягъ старитѣ хора, че центра не е измѣняванъ, но си е съществувалъ въ Изворѣ. Преди 30 год., по заповѣдта на турското правителство населението направи едно помѣщение за полицията, което струва 80000 фр. Г. Алекси Карамановъ е окол. началникъ, и незнамъ съ какво е накаралъ правителството да премѣсти центъра отъ Изворъ въ Василъ-градъ; но само знамъ, че ако се замѣсти центъра, то това премѣстване ще стане на правителството 100000 л. Моля почитаемото Н. Събрание, да се произнесе, пакъ да си остане центъра въ Изворъ, за да не ставатъ загуби на съкровището ни.

**Секр. Щърбановъ:** Азъ мисля, че желанието на г-да представители ще се удовлетвори така също, както и на просителитѣ, да се рѣши, че да се препрати въ надлежното М-во, и то по свои съображения, ако намѣри за справедливо молбата имъ, да я удовлетвори.

**Шивачовъ:** И азъ искамъ да кажа това, което каза г. Щърбановъ. Изворскитѣ жители сж си направили правителствено здание. Въ Василъ — градъ трѣба да се похарчатъ поне 150000 л. за здание. Заради това азъ се съгласявамъ, та се удовлетвори прошениято на просителитѣ.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Н. Събрание, да се препрати това прошение г-ну М-ру на Вжтрѣшнитѣ дѣла, за да удовлетвори той просителитѣ? (Приема се).

**Докл. Бошнаковъ:** Има едно отношение, № 2277 съ което се препраща едно изложение за опрощаване една сума даждие на нѣколко околни. Въ изложението е констатирано и доказано, че хора, които просятъ опрощение на даждието, сж бѣдни, изгорѣли, пострадали. М-вото намѣрило за добръ тѣхното опрощаване. Отношението обѣма 7 — 8 листа, иска много врѣме за четене. Но азъ ви уверявамъ, че суммитѣ не сж много голѣми. Азъ съмъ ималъ случай да го чета 2 пжти и съмъ го изучилъ.

Мнѣнието на комисията е, да се опрости.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Н. Събрание мнѣнието

на комисията? (Приема се) Който го неприема, да си дигне ржката. (Никой не дига).

**Докл. Бошнаковъ:** Прощение отъ Ловченскитѣ граждани, съ 10 печата, съ което просятъ въстановленъето на окр. градъ. Справедлива молба. Тѣ казватъ, че давали прошение на Н. ВИСОЧЕСТВО и на Дър. Съвѣтъ.

Комисията мисли, да се проводи г. М-ру на Вжтр. дѣла и той, ако намѣри за законно, да удовлетвори просителитѣ. (Приема се).

**Докл. Бошнаковъ:** Другитѣ прошения, които оставатъ, да се възложи на бюрото, щото то да ги препрати, дѣто трѣбва. (Приема се).

**Бобчевъ:** Тѣй като всички искаахъ готовность за построяванъето на 1 великолепенъ храмъ въ името на ЦАРЯ-ОСВОБОДИТЕЛЯ, Блаженно-Почившии ИМПЕРАТОРЪ АЛЕКСАНДЪРЪ II, азъ желая, да се помоли г. Мин. на Външнитѣ дѣла, щото щомъ се стопли времето да се захване построяванието. Този храмъ ще ни служи за символъ на . . . . . (Шумни ржкоплѣскания. Не чуе се).

**М-ръ Стоиловъ:** Съ голѣмо удоволствие зинамъ свѣдение отъ Н. Събрание, и щомъ се направи единъ билансъ на събранитѣ сумми, ще се захване построяванието на този храмъ, който се въздига въ памѣтъ на ЦАРЯ-ОСВОБОДИТЕЛЯ.

**Бошнаковъ:** Нищожни сж, г-да отпуснатитѣ 100000 фр. за построяванието на този храмъ при огромнитѣ заслуги на Россия, при огромнитѣ загуби на нейний храбъръ народъ, който ни даде животъ и свобода. Като членъ и представител на Българскии народъ, тържественно заявявамъ, че сме били и ще бждемъ вѣрни и преданни на Россия и на нейното правителство! Има лица, които казватъ, че сме противъ нея, но тази лъжа да остане на тѣхна смѣтка. (Ржкоплѣскания).

**М-ръ Стоиловъ:** Понеже се намираме въ този предмѣтъ, имамъ честта да ви извѣстя, че се приготвява въ Россия едно тържество, тържество важно за всичкитѣ Славянски народи а особено за Россия.

Това тържество отъ всички народи се очаква съ голѣмо нетърпение, толкозъ повече ние съ голѣмо въодушевление се приготвяваме, да го посрѣцнемъ, защото ние всекога съчувствуваме, плачемъ и скърбимъ, заедно съ нашитѣ Освободители; а сега въ този случай, когато иматъ радостъ, която очакватъ

отъ толкова време насамъ, нашия народъ не ще желае да е далече отъ тази радостъ.

Заради това натоваренъ съмъ отъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, да обява на г-да представителитѣ, че Той водимъ отъ тѣзи побуждения и като счита за длъжностъ, че Българский народъ, освободенъ отъ Руссия, нетрѣба да бѣде далечъ отъ това тържество; че той както въ скърбнитѣ минути е скърбилъ заедно съ своята Освободителка, тѣй и днесъ трѣба да се радва при случайтъ на тази голѣма негова радостъ, и въ сѣщото време да засвидѣтелствува, че нашата признателностъ къмъ нея не е само вѣчна, но и нашата независимостъ зависи отъ НАСЛѢДНИКА на нашия ОСВОБОДИТЕЛЪ: именно за това НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО рѣши, тържествено да присѣтствува тамъ и като Князь на България и като представител на цѣлий Българский народъ. (Ржкоплескания и одобрение).

**М-ръ Начевичъ:** Позволете ми да дамъ по-окончателно рѣшение за дефицита въ бюджета. Азъ намѣрихъ, че е възможно суммата на дефицита, за която Нар. Събрание рѣши, да се покрие съ заемъ, да се покрие отъ недоборитѣ, и моля Нар. Събрание, да ме опълномощи, да туря вмѣсто „заемъ“ „покриване съ недоборитѣ“.

**Предсѣдателъ:** Който не приема предложението на г-на М-ра на Финанситѣ, да си дигне ржката. (Никой недига). Приема се.

**Юр. Шишковъ:** Въ миналитѣ засѣдания непомня въ кое, остана едно прошение нерѣшено, оставихме го висящо. То бѣше именно прошението отъ село Клисура, което се нахожда близо до Берковица. Заради това, ще помоля г-на М-ра на Финанситѣ, да ни даде нужнитѣ обяснения, като какъвъ край ще се даде на това прошение.

**М-ръ Начевичъ:** Готовъ съмъ да отговоря на запитванието на г-на Шишкова. Отъ справката, която направихъ, се каза това, че правителството е зело въ внимание нуждитѣ на туй село. Правителството е постановило, да му се даде онуй пасбище за употрѣбление срѣщу една малка аренда. И не само че е направило тази вигода на това село, но правителството не е допушало да ставатъ търгове при даванетоъ това пасбище подъ аренда. Клисурчане се оплакватъ, че когато се е давало това пасбище съ търгъ, явявали сѣ се спекуланти, които

отиватъ и наддаватъ и на подирѣ се принуждаватъ селянетѣ да плащатъ скъпо и скъпо, защото иначе нѣма какъ да искарватъ добитѣцитѣ си на паша. Правителството е зело подъ внимание тази тѣхна нужда и имъ е направило тази отстъпка: да имъ се дава пасбището безъ търгъ подъ аренда. Отъ протоколитѣ и рапортитѣ, които имаме отъ управителя се казва, че ако би Нар. Събрание или правителството да отпусне съвършено на това село туй пасбище, което се сматря като правителствено — понеже турското правителство го е земало като собствено за дълго време — ако би да се отпусне съвършено на туй село, щѣли да се яватъ и всичкитѣ малко нуждающи се села и да претендиратъ и тѣмъ да се отпуснатъ пасбища. Управителтъ е на мнѣние, дѣто ще се продава, просто да имъ се отпусне да го иматъ подъ аренда, като си запази правителството собствеността върху туй пасбище. Остава на Нар. Събрание, да рѣши този въпросъ.

**Юр. Шишковъ:** Може на нѣкои г-да прадставители да е извѣстно, въ какво положение се намира това село. Азъ като по-близо до тамъ, ще кажа нѣколко рѣчи върху него. Ако г-да представителитѣ не се съгласятъ, да дадѣтъ това пасбище на това село, нѣма да направятъ друго нищо, освѣнъ ще принудятъ хората да продадѣтъ своя добитѣкъ и да останатъ безъ добитѣкъ. Причината на това е, че околнитѣ села искатъ да спекулиратъ съ това пасбище, а щомъ се земе отъ Клисурчане, ще се упропастятъ съвършено. Отъ друга страна, както каза и г-нъ Начевичъ, ако имъ се остави така, ще даде поводъ и на други села да искатъ, да имъ се подарятъ или придадѣтъ такива пасбища. Заради това предлагамъ, да рѣши Нар. Събрание, щото това село ежегодно да дава извѣстно количество на държавното съкровище и пакъ да си бѣде пасбището негово.

**Дуковъ:** Помня, че въ едно отъ миналитѣ засѣдания се спомѣна за едно такова село. Тия селяне още въ миналото Събрание бѣха заявили такова желание и тогава бѣше имъ се обѣщало, че ще имъ се остави съвсѣмъ, понеже този приходъ билъ твърдѣ малкъ за правителството. И азъ не зная, какъ това нѣщо сетнѣ остана безъ послѣдствие. Онуй мѣсто, което се дава, е нужно на самитѣ селяни, както разбрахъ отъ разискванията, които станаха въ Съ-

бранието и до колкото можахъ да се науча. Като влезе тамъ нѣкакъвъ предприимачъ между онѣзи хора, тогава мѣчно ще могатъ да живѣятъ и не могатъ да бждатъ улѣснени, когато такава мѣсто ще принесе повече полза, ако е у селянетѣ; защото тѣ, като ще могатъ да държатъ добитѣкъ, ще развиватъ земледѣлието. Такова малко благодѣяние да направимъ на тѣзи хора ще бжде много добръ и най сетѣ ще ги отървемъ да не плащатъ скъпо и скъпо на спекулантитѣ. Да оставимъ това на правителството, което, слѣдъ като разгледѣ скѣщото мѣсто, ако види за добръ, да земе такъва една малка заплата, нека зема колкото да бжде собственикъ на туй пасище. За това нѣщо трѣбва да се произнесе Нар. Събрание, за да не ставатъ такива работи за напредъ, т. е. да се не даватъ такива пасища за спекуланти, които послѣ да скубятъ бѣдното население.

**М-ръ Начевичъ:** Ако ще Нар. Събрание, може да постанови, да се продаде туй пасище на Клисурчане. Тѣ могатъ да заематъ пари отъ земледѣлческата касса. Министерството е отпускало отъ банката на земледѣлческитѣ каси кредитъ за удовлетворение на такива нужди. То може да даде на тия хора пасището, защото прихода отъ него е малѣкъ. На пр. въ 1881 год. правителството е зело 535 л. за туй пасище, а въ 1882 год. не е получило повече отъ 610 лѣва. Тѣй щото Нар. Събрание може, ако ще да рѣши, да имъ се зематъ еднажъ за всѣкога 5—6000 лѣва за туй пасище, което да стане тѣхна собственостъ.

**Щърбановъ:** Пасището, за което е рѣчъта, мисля че е невъзможно съвсѣмъ да се даде на туй село. Азъ бихъ билъ съгласенъ да имъ се отстъпи, като съ това ще имъ се помогне да развиятъ скотовѣдство; но отъ друга страна, азъ съмъ противенъ, защото и други села ще поискатъ да имъ се отстъпятъ такива пасища. Ще се явятъ много претенданти. Най удобно ще бжде, ако Нар. Събрание намѣри за благосклонно и ако се съгласи г-нъ М-ръ, да плащатъ тѣзи хора ежегодно по 100—200 л., т. е. Окр. Съвѣтъ като земе въ съображение отъ една страна нуждата на селото, а отъ друга страна стойността или приходътъ на това пасище, да опредѣли една срѣдна цифра, и тазъ цифра да бжде постоянна за въ бюджета, тѣй щото селянетѣ да плащатъ ежегодно извѣстно количество пари.

**Шивачовъ:** Най добръ каза г-нъ М-ръ Начевичъ. Дѣто ще има ежегодно оплакване, по добръ е да се свърши веднажъ за всѣкога. Тука можемъ да опредѣлимъ колко приходъ или расходъ има. Цѣлия приходъ или цѣлата стойностъ на това пасище възлиза отъ 3—6000 лѣва; но трѣбва да земе предъ видъ Нар. Събрание, че съ спекулантитѣ е възлизало на тазъ сума. Заради това, нека срѣдното число между 3000 и 6000 да се земе, и на това число да се опредѣли  $\frac{1}{10}$ , по  $\frac{1}{10}$  или колкото намѣрятъ за добръ. И това число да го плащатъ като лихва.

**М-ръ Грековъ:** Г-да представители! Разумѣва се, има много хора, които познаватъ това село и утвърдяватъ, че то има нужда отъ туй пасище. Нѣма съмнѣние, че трѣба да се даде туй пасище на селото Клисура. Но кой е начинътъ по който трѣба да имъ се предаде туй пасище? Да ли онзи, който предлага г-нъ Щърбановъ, т. е. да се опредѣли сумата, която да плащатъ ежегодно на правителството, или начинътъ, когото предлага г-нъ Министръ на Финанситѣ и когото поддържа г-нъ Шишковъ, или пакъ най сѣтне начинътъ да се отстъпи безплатно на селото? Разумѣва се, работата не е голѣма. Едно пасище прави 500—600 фр. колкото е днеска цѣната на земитѣ; като земемъ тая стойностъ за лихва по  $\frac{8}{100}$ , ще излѣзе стойността на пасището най много 5000 фр. Слѣдователно, работата не е голѣма; но трѣбва да помнимъ това начало: че който има нужда, да земе отъ правителството имущество, — това е нѣщо, което Нар. Събрание не трѣба да допуща, защото ще се изложи на една опасностъ. Щомъ допуснемъ това за нѣколко села, ще заявятъ послѣ всички, които ималъ близо правителствени пасища, и ще кажатъ, че иматъ нужда отъ тѣхъ. За това най добръ е, правителството да държи имуществата си, и както частнитѣ хора пазятъ своитѣ имущества, така и правителството трѣбва да пази своитѣ. Но въ случай на такава нужда, правителството по добръ ще прави, ако отстъпва тѣзи имущества срѣщу една заплата. Мнѣнието на г-на Щърбанова не е толкова добро, колкото мнѣнието на г-на Начевича; защото, колкото и да имъ искате аренда, все ще имъ се гледа много и нѣма да бжде вѣчна. Днесъ, ако имъ искаме 200 фр. утрѣ нѣкой повече ще даде, ние ще го извадимъ на търгъ, и пакъ ще се появятъ оплаква-

ния отъ това нѣщо. Щомъ се констатира нуждата, че е потребно на едно село пасище, най долръ е да имъ се продаде.

На това основание, азъ бихъ бредложилъ на Нар. Събрание, да възложи на М-ра на Финансиитѣ, да изучи, до колко е необходимо това пасище на селянитѣ, и щомъ се докаже, че имъ е необходимо нужно, тогава да се опълноми М-ра на Финансиитѣ, т. е. да му се даде това право, да отстъпи пасището на това село срѣщу една заплата, която да се опредѣли по общото съгласие между селото и правителството. Нѣколко члена отъ окр. свѣтъ ще отидатъ тамъ и ще опредѣлятъ цѣната на туй пасище, която селянетѣ трѣба да платятъ. Не е нужно селянетѣ да го плащатъ изведнжъ, може да имъ се направи отсрочка, та въ 5—6—10 год. да могатъ тѣй лесно да го исплатятъ, щото нѣма ни да усѣтятъ, и слѣдъ нѣколко време ще се видятъ пълни владѣтели на казаното пасище.

Разумѣва се, трѣбва по напредъ да се изучи работата; и Нар. Събрание да рѣши това нѣщо безусловно, не би било добръ; за това просто да възложи на правителството да изучи въпросътъ.

**Юр. Шишковъ:** На М-вото да се възложи каза г-нъ Грековъ. То е хубаво; но трѣба да знаятъ г-да представителитѣ, че по това пасище до сега е имало доволно оплаквания и жертви. Само тази сесия отъ какъ се е отворила, жителитѣ отъ това село 5—6 пѣти сж дождавали, правили сж огромно количество разноси безъ да се удовлетвори просбата имъ. Заради това г-да, пакъ повтарямъ: стойността на това пасище е извѣстна и прихода е на явѣ; всичкитѣ рапорти, до М-ра на Финансиитѣ по това пасище лежатъ въ чантата му.

Слѣдователно, за да се прекратятъ всѣкакви оплаквания отъ страна на това население, нека имъ се отпусне това пасище, за да се обезпечи тѣхния поминѣкъ. Съгласенъ съмъ да се земе приходътъ за лихва, да намѣримъ по лихвата майката и да имъ се опредѣли срокъ за исплащанieto.

**Марко Велѣвъ:** Това е познато на г-да представителитѣ, (гласове: Съгласни!) г-да представителитѣ знаятъ . . . . (Гласове: съгласни!) Ако правителството земе сички пасища, селянетѣ немогатъ една клечка сурова да отсѣчатъ и занесжтъ дома си, ни то суха сѣчка огнь да си накладе. Това село е

послѣ заселено. Не че има ниви, ливади и бранища свои, ами отъ нужда иска това пасище. Нѣма гора, отъ която да може да се ползува, сега да му земемъ и пасището, кждѣ ще си искаква добитѣкътъ? Само камикъ имъ остава; тази община е на свѣсѣмъ опасно положение, заради това моля, да се произнесе Нар. Събрание, съ едно количество да плати селото и единъ пѣтъ да плати, да не остава народа въ лошо положение.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Нар. Събрание, щото М-ра на Финансиитѣ, да опредѣли едно извѣстно количество, срѣщу което да се отстъпи това пасище на Клисурчане? (Приема се.)

**М-ръ Начевичъ:** Въ М-вото на Финансиитѣ се бѣше препратило прошенieto отъ Бѣленското градско-общинско управление, за да дамъ свѣдения върху него на Народното Събрание. Това прошение казва, че селото, както е извѣстно на г-да представителитѣ изгорѣ въ 1881 год. и въ сѣщото врѣме изгорѣха и хранитѣ заедно съ ошура, който дължиха на правителството; тогава правителството, за да дойде на помощъ на пострадавшитѣ, рѣши да имъ даде взаимнообразно 25,000 лъва, като се зематъ тѣзи пари отъ отпуснатитѣ отъ Нар. Събрание сумми за бѣженцитѣ и да се освободятъ привременно отъ десетѣка за тази година. Тѣзи г-да желаятъ сега, щото този десетѣкъ, който имъ бѣше отпуснатъ привременно, да имъ се отпусне свѣршенно, защото немогатъ да го платятъ. Правителството като неможеше да направи туй нѣщо, остави да се поднесе рѣшението по този въпросъ на Нар. Събрание. Тѣ подиръ това подадоха прошение на Нар. Събрание и го молятъ да се произнесе, да ли трѣбва да имъ се опрости десетѣкътъ, който туй село е дължало още отъ онѣзи година на правителството. Мнѣнието на правителството е, да се опрости този десетѣкъ на онѣзи лица, които сж пострадали.

**Юр. Шишковъ:** Нищо нѣмамъ да говоря върху това. Само да се опредѣли, колко да се плати за пасището.

**Предсѣдателъ:** Съгласно ли е Нар. Събрание да приеме предложението на Г-на М-ра на Финансиитѣ, относително прошенieto отъ с. Бѣла, т. е. да се опрости десетѣкътъ — отъ коя година? — (М-ръ Начевичъ: отъ 1881 год.) — отъ 1881 год. на онѣзи жители, които не сж сѣстоятелни и сж постра-

дали? (Приема се.) Господинъ Шишковъ предлага, да се означи количеството за пасището, което Клисурчане трѣбва да платятъ.

**М-ръ Начевичъ:** Туй нѣщо най добръ ще се опредѣли, ако се натовари окр. съвѣтъ съ нѣколко лица, да отидатъ тамъ и да се произнесатъ за цѣната, и съ една малка отстъпка може да имъ се отпустне. (Гласове: Съгласни.)

**Юр. Шишковъ:** Въ таквъ случай ще произлѣзе голѣма бъркотия. Ще излѣзатъ едни, ще кажатъ една цѣна, ще излѣзатъ други и ще кажатъ: защо сте прецѣнили за толкозъ. Слѣдователно, тука като е на явѣ прихода, съгласно съ този приходъ да се опредѣли толкозъ лихва, отъ колкото капиталъ излиза, и тъй да се свърши работата веднѣжъ за всѣкога.

**М-ръ Начевичъ:** Моля, да се необеспокоява г-нъ Шишковъ. Нѣма да се вика никакъвъ чужденецъ. Само на нея община ще се предаде туй нѣщо — на Клисурчанската община. Това споразумѣние ще стане между общината, Окружни Съвѣтъ и Окр. Управителъ. Други вънкашни лица не ще да има тамъ. Даже нѣкои Клисурчане могатъ да се явятъ и да кажатъ, че даватъ повече, но нѣма да се земе въ внимание това, а ще се даде пасището на общината.

**Юр. Шишковъ:** Предлагамъ съразмѣрно съ приходъ да се рѣши еднажъ за всѣгда. На яве е всичкия приходъ.

**М-ръ Грековъ:** Азъ би молилъ Г-на Шишкова, да не настоява на това, защото ако опредѣли Нар. Събрание цѣната на туй пасище, може да се намѣри за висока и постѣ да се оплакватъ селянетъ. Какъ може Нар. Събрание да направи на едно село цѣна? Не е ли по-добръ да стане това нѣщо въ селото? Правителството нѣма да отиде да имъ земе кожата отъ гърба. Тука се каза, че това пасище ще се продаде на селянетъ и чужди хора неможатъ да се втурятъ по между, защото на частни лица правителството нѣма намѣрение да продава пасищата. Слѣдователно, азъ незная, защо се настоява, толкозъ повече, че всичко се предвижда сега.

**Манафовъ:** Отстъпвамъ думата си на г-на Дукова.

**Дуковъ:** Искамъ да успокоя г-на Шишкова, да не настоява толкозъ: Г-нъ М-ръ на Финанситѣ тържественно заяви, че нѣма да се пуснатъ търговци.

Каквато малка плата и да се опредѣли, ще се съгласятъ тѣзи хора. Трѣба да се съгласи г-нъ Шишковъ и да пристѣпимъ къмъ работа. (Гласове: Съгласни!)

**Предсѣдателъ:** Съгласно ли е Нар. Събрание, да се опредѣли цѣната на туй пасище споредъ предложението на г-на М-ра на Финанситѣ? (Съгласно). Който не е съгласенъ, да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

**Д-ръ Цачевъ:** Г-да, когато се разгледваше бюджетътъ на Министерството на Нар. Просвѣщение, каза се, че ще има нѣкои поправки при второто четение. Сега отъ страна на г-на М-ра на Просвѣщението ни се представи този въпросъ и моля г-да народнитѣ представители да изслушатъ. Рѣшението е това. (Чете:)

Въ шестъ училища предвидени въ бюджетопроекта на Мин. на Просвѣщението Народното Събрание опредѣли заплатитѣ на първостепенитѣ учители съ 4560 лъва, на второстепенитѣ съ 3600 и на третостепенитѣ съ 3000 лъва: но подиръ това отъ насъ стана разглеждане за русенското реално училище. Народното Събрание изведнѣжъ захвана, да опредѣлява при слѣдующитѣ училища на второстепенитѣ и третостепенитѣ учители по малка заплата, съ което се причинява една голѣма несъразмѣрностъ: за това по предложението на г. Бошнакова, Народното Събрание въ едно слѣдующе заседание одобри, щото бюджетарната коммисия, заедно съ началника на отдѣленieto при Министерството на Народното Просвѣщение, да исправатъ тия несъразмѣрности, и азъ като имамъ на умъ, че второ четение на въпросния бюджетъ не може да стане, считамъ за нужно да съобщя за свѣдѣние на Народното Събрание, че тия несъобразности сж се исправилитака, щото платитѣ на учителитѣ въ гл. III статитѣ 7, 8, 9, 10, 11, 12, съответствуватъ на платитѣ на учителитѣ въ статиитѣ 1, 2, 3, 4, 5, 6 отъ бюджетопроекта на Министерството на Народното Просвѣщение. Това считамъ за нужно да съобща на Народното Събрание, като прибавямъ, че общата цифра, която снощи прие Народното Събрание за Мин. на Просвѣщението, е съставена слѣдъ като се отстраниха въпроснитѣ несъразмѣрности.

Сжщо считамъ за нужно да явя, че платата на счетоводителя остана 4200, както въ другитѣ Министерства.

Платата на директора на печатницата остана съ 6000 лъва.

**Предсѣдатель:** Значи, че при рекапитулацията сѣ се имали предъ видъ тѣзи допълнения. (Д-ръ Цачевъ: Да!). Тѣй като Нар. Сѣбрание е приело рекапитулацията, ще каже, че въпросътъ е рѣшенъ.

**Батановски:** Като е късно, нѣма да произнасяме никакви приказници, както г-нъ Д-ръ Цачевъ. Трѣба да пристѣпимъ къмъ избиране на оназъ петочленна коммисия.

**М-ръ. Ген. Соболевъ:** Г-да! Для меня осталъ маленькій долгъ. До сихъ поръ я неотвѣтилъ на двѣ интерпелации. Имѣю честь теперь отвѣтитъ, во первыхъ на интерпелацию г-на Аннава.

Прошу г-на Бошнакова прочесть интерпелацию и отвѣтъ.

**Бошнаковъ:** (Чете:)

#### ЗАПИТВАНІЕ

къмъ г-на Министра на Вътрѣшнитѣ дѣла.

Миналата година сѣ били испратени двама, ужъ доктори медицинци на медицинскій конгресъ въ Женева безъ съгласието на Държавний Сѣвѣтъ, който, запитанъ отъ Главний Инспекторъ по Санитарната частъ въ Княжеството, отговорилъ, че това не е още наша работа и, че ний даже и нѣмаме такива корифеи по медицинската частъ, които да отговарятъ на такава миссия и да присѣдствуватъ на помѣнхити конгресъ, да давами своя гласъ, и въобще съ тѣхното присѣствие да могатъ да докаратъ каква годѣ полза на страната, тѣй като тѣ не ще могатъ даже и да разбиратъ какво се говори тамъ; обаче мед. сѣвѣтъ не смотря на мнѣнието на държавний сѣвѣтъ въ това отношение, распоредилъ се независимо отъ него и испратилъ не единъ, както по-напредъ искалъ, а двама, които даже не се били доктори, а магистри на хирургията, ходили въ Женева и се вжрнали, безъ, разбира се, да знае нѣкой и до днешенъ день: защо сѣ ходили, какво сѣ вършили и свършили, и най сетнѣ кой ги е испратилъ и опълномошилъ.

Възъ основание прочее на моята смиренна мотивировка по запитването ми — питамъ:

1) Съ съгласието или несъгласието на Държавний Сѣвѣтъ сѣ били испратени помѣнхитѣ двама магистри?

3.) тѣй или инакъ, по какви съображения е направено това, дали по покана на медицински или иигиенически конгресъ: да испратимъ и ние единъ или двама делегати, или просто туку тѣй да се намираме на работа и чуватъ хората, че организираме санитарната частъ?

3.) по каква глава и статия на бюджета сѣ взети нуждитѣ пари за покриваніе разноснитѣ, или възнаграждението на помѣнхитѣ двама делегати и на каква сума се качатъ расходитѣ, и

4.) какъвъ е резултатъ отъ тѣхното отиване?

Свищ. депутатъ: Д. Г. Анневъ.

София, Януарий 1883.

(Чете:)

Препись.

#### ДНЕВНИКЪ № 37.

Засѣдание на медицинскій сѣвѣтъ на 24 Юний 1882 година. Отсѣдствувва Магистръ Нейманъ.

Слуша се:

1) Отношението № 265 отъ 21 Юний т. г. до господина Министъра на Вътрѣшнитѣ дѣла отъ Държавний Сѣвѣтъ, относительно командированіето на Женевскій конгресъ двама лѣкари. Предсѣдателя събщи относительно това дѣло слѣдующето: Съ докладъ № 199 отъ 11 текущий Юний до г-на Министра на Вътрѣшнитѣ дѣла, г-нъ Генералъ Инспекторъ е ходатайствувалъ, да се командирова въица лѣкари единъ отъ гражданското и единъ отъ военото въдомство на гигиенически конгресъ, който ще се събере тази година въ Женева. Основанието на този докладъ е било, че на този конгресъ ще присѣдствуватъ делегати отъ всичкитѣ Европейски държави, между другитѣ Романия и Турция, че България може и трѣба да вземе участие въ подобни конгреси и че на конгресса между другитѣ санитарни въпроси ще се разгледа и карантинния въпросъ, който е отъ голѣма важность. За това по ходатайство на г-нъ Генералъ Инспектора, господинъ Министръ е направилъ докладъ въ Държавний Сѣвѣтъ. Горѣ означеното отношение отъ Държавний Сѣвѣтъ отговаря на това ходатайство, че нуждата отъ това участие (на двама лѣкари Българи въ конгресса) не е отъ сѣщественихъ и неотложнихъ, Държавния Сѣвѣтъ едногласно счеге за невъзможно отъ своя страна да утвърди предложението на Министерството.

Медицинский Съвѣтъ като ислуша горѣ изложението и като взе предъ видъ, че научно-медицинскитѣ конгреси иматъ грамадно значение за рѣшеніето чисто научни и санитарни въпроси, едногласно и напълно се съгласи съ председателя за необходимостта да участвува България въ женеvский конгресъ, и прие предложението му да направятъ Г. г. Главнитѣ врачове съотвѣтствующий докладъ на Г. г. Министритѣ на Войската и на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, като съобщатъ сжще-временно и рѣшеніето на Държавний Съвѣтъ по този въпросъ.

Първообразното подписаха:

Председателъ: Д-ръ Гриммъ. Членове: Д-ръ Молловъ, А. Тегартенъ, С. Мирковъ и Секретарь Д-ръ И. Брадель.

Съ първообразното вѣрно:

Подсекретарь при Медицинский Съвѣтъ: Г. Генчевъ.

### СПРАВКА.

Медицинский съвѣтъ имайки предъ видъ ползата отъ международния гигиенически конгресъ въ Женева, който имаше да се събере презъ мѣсець септемврий 1882 г. и въ който конгресъ приеха участие представителитѣ на вснчкитѣ Европейски държави, тъй като предмета бѣше: приложение на практика гигиеническитѣ положения изработени отъ теорията и за причинитѣ на разнитѣ епидемически и эпизоотически болѣсти.

Предъ видъ на бившата холера между хаджитѣ въ Варна и предъ видъ на невѣрнитѣ слухове отъ Цариградъ за несъстоятелността ужъ на Българското Санитарно Управление, и като по всѣка вѣроятност този въпросъ ще се подложи на разискване, Медицинский съвѣтъ въ засѣданието си отъ 24 юний рѣши, да се помоли г-нъ Министръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, да разрѣши потрѣбната сума (2,000 лъва) отъ предвидената въ бюджета сума за подобна цѣль, за да се командирова единъ докторъ, който докторъ да представи слѣдъ завръщаніето подробенъ отчетъ, както за дѣлата и въпроситѣ, които сж били разисквани и обсъдени въ засѣданието на конгреса, тъй и за израсходванитѣ сумми.

По погрѣшка съ отношение № 1292, отъ 15 юний 1882 г. се искало разрѣшение отъ Държавний Съвѣтъ за 6,000 лъва за тази цѣль, който и отказа просбата на Министерството за тая командировка,

нъ Министерството има право да расходва по свое усмотрение сумми по малко отъ 5,000 лъва и предвидени въ бюджета, и за това нѣмало е нужда да се иска разрѣшение, щомъ суммата не надминува отъ 5,000 лъва. И така: 1) Испращаніето д-ра на международний гигиенически конгресъ е станало безъ съгласието на Държавний Съвѣтъ; 2) Командировката е станала съгласно постановлението на медицинский съвѣтъ и по поканата отъ Женевското правителство да приематъ участие отъ вснчкитѣ народности медици; 3). Изхарчени сж 2,000 лъва отъ командированитѣ § 17 ст. 4, възнаграждение не е дадено никакво. 4) Резултата отъ командировката на делегата отъ гражданското вѣдомство е: 1) Че той е защищавалъ правата на Княжеството върху санитарний надзоръ отъ наши лѣкари, което се и приело: билъ избранъ почетенъ президентъ по инфекционната секция; 3) избранъ е членъ корреспондентъ на гигиеническото общество въ Парижъ. Отчета за командировката му е даденъ да се печата и скоро ще се обнародва въ медицинската сбирка.

М-ръ Ген. Соболевъ: Вотъ по первому вопросу. Вторая интерпелация была отправлена отъ турецкихъ депутатовъ.

Бошнаковъ: (Чете:)

До г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла.

### ЗАПИТВАНІЯ.

1-о. Съставили се административната комисия, която ви, г-нъ Министре, преди единъ мѣсець бѣхте ни общали, че ще се распоредите да стане, за да прегледа осжденитѣ во время военнаго положенія лѣтосъ отъ военния сждъ около 500 лица, повечето невинни, които лежатъ въ влажнитѣ затвори, а нещастнитѣ имъ семейства просатъ чрезъ насъ справедлива защита отъ правителството на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

2-о Какъвъ е резултатъ отъ прошението четено въ Народното Собрание въ миналий мѣсець, за незаконнитѣ дѣйствия на Балбунарский окол. начальникъ, противъ когото 19 общини се тжжиха.

3-о Какъвъ е резултата и за възмутителнитѣ дѣйствия на Разградский ок. начальникъ, който е обезчестилъ туркинята „Сейбие“ когато се отнесла да иска пжтни паспортъ, и противъ когото е подадено

отъ нѣколко честни Разградски жители прошение преди 20 дни на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО.

4-о Каква мѣрка е взета за освобождението на 5-тѣ жени туркини съ три малки дѣчица, (бузайничета) които по причина преслѣдване мжжеть имъ, властѣта преди три мѣсеца бѣше испратила подъ конвой въ Разградъ на испитване, постѣ обратно върна въ селата имъ Тюбелеръ и Кемалларъ, а въ послѣдне време пакъ ги испрати въ окол. управление на село Кемалларе, дѣто ги имали подъ грижата си драгунитѣ; и защо малки дѣчица и жени, за освобождението на които ний заявихме въ Мин. на Вжтрѣшнитѣ Дѣла преди 20 дни, да се държатъ подъ арестъ и кога ще се освободятъ?

На горнитѣ 4 въпроси настоятелно просимъ г-на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, часъ по-скоро да отговори и се распореди за наказване виновнитѣ и освобождение невиннитѣ.

Представители:

Рашидъ Абдулла

Мустафа.

Х. Нежибъ

Тефикъ

Нури Х. Сали.

**М-ръ Ген. Соболевъ:** По этомъ вопросу, я могу дать слѣдующія свѣденія:

1. Дано приказаніе, для освобожденія арестуемыхъ, которыхъ наказаны безъ суда.

2. Балъ-Бунарский окол. начальникъ смѣненъ.

3. Относительно возмутительныхъ дѣйствій окол. начальника Разграда, я спросилъ окр. начальника и онъ сказалъ, что жалобы не справедливы.

4. Турецкія женщины освобождены, хотя освобождены ошибкою, потому что они были осуждены. (Запитвачитѣ се задоволявать).

**Анневъ:** Като докладчикъ на финансовата коммисия, нѣка ми е позволено отъ Нар. Събрание да направя едно допълнение къмъ чл. чл. 35 и 36 отъ Уставтъ за Българската Нар. Банка, нѣщо, което се пропусна при докладването. Именно къмъ чл. 35, трѣба да се каже, че ще се сконтирватъ записи, на които сж налепени нуждитѣ марки, тѣй щото членътъ ще стане така: (Чете:) „Чл. 35. Ще се сконтиратъ само записи на заповѣдъ, които сж облепени съ нуждитѣ гербови марки, иматъ дѣйст-

вителна стойностъ и носятъ 3 здрави подписа и на които срока истича не по-късно отъ 91 день слѣдъ сконтирването.“

**Предсѣдателъ:** Какво мисли Нар. Събрание за това, което предлага г-нъ Анневъ? (Приема се).

**Анневъ:** Още единъ въпросъ остана нерѣшенъ, а именно по лихвата на земеделѣческитѣ каси, за който въпросъ всичкитѣ г-да представители се интересуватъ. Трѣба да се рѣши, да ли 6<sup>0</sup>/<sub>0</sub> да е лихвата, или 8<sup>0</sup>/<sub>0</sub> да си остане.

**Предсѣдателъ:** Това е предложение, което бѣше направилъ г-нъ Каменъ Симеоновъ. Този въпросъ бѣше отложенъ, защото тогава не присѣтствуваше г-нъ М-ръ на Финанситѣ.

**М-ръ Начевичъ:** Желателно би било, щото лихвитѣ на земеделѣческитѣ каси да бждатъ много ниски, за да може всѣки да си зима на заемъ пари; но има друго нѣщо, г-да, което трѣба да се земе предъ видъ, и то е, че земеделѣческитѣ каси иматъ разности, които трѣба да се посрѣщатъ. Подирѣ има и туй, че въ уставтъ на земеделѣческитѣ каси е казано, че всѣко село може да земе пари съ лихва за общински нужди. Зарадъ туй, както и да е желателно да се свалятъ лихвитѣ много долу, даже желателно е да бждатъ 3—4<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, но като има и други съображения, които казахъ, азъ предлагамъ на Нар. Събрание, да остави рѣшението на този въпросъ до идущата сесия, до когато ще искамъ свѣденія отъ окр. управитѣли: дали могатъ съ 6 или 5<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, да се покриватъ разноститѣ. Тогава Нар. Събрание по-свз ателно ще рѣши този въпросъ. (Гласове: Съгласни!).

**Предсѣдателъ:** Приема ли се предложението на г-на М-ра на Финанситѣ? (Приема се).

**Шивачовъ:** Сега е реда да се избере депутацията, която ще иде въ Петербургъ да поздравя НЕГОВО ИМПЕРАТОРСКО ВЕЛИЧЕСТВО АЛЕКСАНДРА III по случай на коронаванетоъ му, и второ да се избере парламентарната коммисия, относително прегледване смѣткитѣ на бившето строително отдѣление. Трѣба да се избератъ и двѣтѣ, но по напредъ да се избере депутацията за Петербургъ а постѣ втората.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Нар. Събрание, тѣзи двѣ предложения т. е. да се избератъ сега? (Приема се).

Ще дамъ почивка за нѣколко минути. Г-нѣ Буровъ има думата.

**Буровъ:** Трѣба да назначимъ отъ по колко члена ще бждѣтъ тѣзи двѣ комисии.

**Дуковъ:** Азъ мисля, че тази комисия, която ще отиде въ Петербургъ сме рѣшили да състои отъ 5 души; но трѣба да се споразумѣемъ върху парламентарната комисия: дали ще бжде само отъ Нар. Събрание или ще влѣзѣтъ и отъ вѣнѣ лица. По добръ ще бжде, ако зимамъ и отъ вѣнѣ лица. Само по-себѣ си се разумѣва, че трѣба да земемъ и отъ вѣнѣ, защото у насъ нѣма инженери. За това трѣба да се зематъ и отъ вѣнѣ лица, на които Събранието има довѣрие.

**Шивачовъ:** За по-голѣмо улѣснение, да изберемъ първо депутацията и послѣ да рѣшимъ втория въпросъ и въ сѣщото врѣме да се избере.

**Геровъ:** Моля да се произнесе Събранието, какъ ще стане избиранието явно или по тайно гласуване? (Гласове. По тайно! по тайно!).

**Предсѣдателъ:** Давамъ за 5 минути отиди.

(Послѣ распускъ).

**Предсѣдателъ:** Засѣданието се открива на ново.

**Секр. Щърбановъ:** (Чете списъка, и депутатитѣ даватъ бюлетинитѣ).

(Слѣдъ скрутиния).

Гласове получиха лѣдующитѣ лица: Митрополитъ Симеонъ 35 гласа; Анневъ 32 гл.; Д-ръ Цачевъ 24; Бошняковъ 16; Илия Бобчевъ 15; Лазаръ Дуковъ 14; Г. Геровъ 7; Юрданъ Шишковъ 4; Шивачовъ 4; Буровъ 4; К. Селвели 10; А. Минчевъ 9; Манафовъ 4; Тестеджи Мустафа 1; Марко Вельевъ 2; Д. Попповъ 1. Избрани сѣ съ вишегласие: Митрополитъ Симеонъ 35 гл.; Анневъ 32; Д-ръ Цачевъ съ 24; Бошняковъ съ 16 гл. и Бобчевъ съ 15 гл. Последнитѣ нѣматъ абсолютно вишегласие и азъ би предложилъ, ако удобри Нар. Събрание да се приематъ съ явно гласование. (Съгласие).

**Предсѣдателъ:** Отъ моя страна г-да представители, считамъ за потрѣбно, да обява, че по причина на своето болѣзно състояние съмъ принуденъ да се откажж отъ тая миссия, която ми възлага Нар. Събрание.

**Бошняковъ:** Отъ моя страна, и отъ страна на всичкитѣ депутати покорно моля г-на предсѣдателя, да благоволи и да занеме длѣжностъ, за която сме гласували. Моля Владико свети недѣй отказва! (Ржкоплескания).

**Митрополитъ Симеонъ:** Азъ повтарямъ благодаренето си къмъ Нар. Събрание, и повтарямъ, че по причина на болѣзното си състояние се отказвамъ.

**Буровъ:** И азъ отъ страна на г-да представители ще моля Ваше Високопреосвященство, да не се отказвате, понеже нѣма да се ходи сега, и до тогава ще има лѣтно врѣме и ще се поправи и вашето здравие.

**Г. Геровъ:** Азъ зная, че Негово Високопреосвященство нѣма да оскърби всичкитѣ г-да депутати, понеже всичкото събрание има пълно довѣрие къмъ Негово Високопреосвященство; и азъ отъ моя страна ще го моля да приеме, и да не оскърбява Нар. Представители.

**Лазаръ Дуковъ:** И азъ сѣщо щѣхъ да кажж, понеже тази комисия днеска не се испроважда, а слѣдъ 30—40 дена, и тогава и времето ще се стопли, и ще уздравѣете; и като имаме твърдѣ голѣма надежда на васъ, молимъ, да се неотказвате.

**Манафовъ:** Азъ незная, какви думи да употребя, но мож да кажж и да увѣря Нар. Събрание, че депутацията не може да бжде въ пълнота, ако я непредвожда Ваше Високопреосвященство. Вий ще дадете на членоветѣ на тази депутация тѣй значение, за която тя се избира, и азъ наистина вѣрвамъ, че никоги нѣма да се откажете, даже и ако сте малко нѣщо нерасположенъ, като знаете, че предъ Васъ предстои да освѣтите като предсѣдател на Нар. Събрание, цѣлия български народъ. За това не само въ името на Нар. Събрание прося да се неотказвате, но въ името на цѣль български народъ. (Ржкоплескание).

**Предсѣдателъ:** И третиятъ нѣтъ, Ви благодаря, но казвамъ, че окончателно обѣщание немож да дамъ. Благодаря ви.

Имаше друга комисия да се избере, която да преглѣда смѣткитѣ на бившето строително отдѣление.

**Геровъ:** Азъ мисля сега трѣба да приемете, да знайтъ депутатитѣ, и да си отидатъ весело. Но сега оставятъ въ съмнѣние, и за това трѣба да приемете.

**Манафовъ:** Наистина тука оставаме въ неизвѣст-

ностъ. Азъ мож да увѣря Ваше Високопреосвященство, че вий ще дадете значение на тая депутация. И да обрадвате Нар. Събрание, желая, да изсушамъ Вашето послѣдно слово, че Вий се съгласявате.

**Предсѣдатель:** Моля, г-да представители, да пристѣпимъ на друга работа, и да изберемъ комисията. Отъ колко лица предполага Нар. Събрание да състои тази комисия? (Гласове: Отъ 3-ма души).

**М-ръ Грековъ:** Азъ искахъ да кажа на г-на Манафова, че Негово Високопреосвященство не е отказалъ, и то трѣба да бѣде достатъчно за Нар. Събрание.

**Буровъ:** Азъ мисля да състои, отъ 2 народни представители, 2 членове отъ Държавний Съвѣтъ, и 1 предсѣдатель отъ Касационний съдъ. Тѣзи хора нѣма да получаватъ плата, само ония които ще се избиратъ отъ Нар. Събрание. И отъ Нар. Събрание да се назначи единъ инженеръ.

**Лазаръ Дуковъ:** Сжщо щѣхъ да кажа, да се габиратъ 2 отъ Нар. Събрание, 2-ма отъ Държ. Съвѣтъ, предсѣдатель на Касационенъ съдъ, и единъ инженеръ. Тѣй да стане комисия.

**Манафовъ:** Нар. Събрание, както азъ разбирамъ, прие да избере една комисия анкетна, която да разгледа онѣзи дълги и широки смѣтки. Тогавъ се каза, че ще се избере тая комисия отъ Нар. Събрание, а не отъ външни лица. Външни лица сж хора, които получаватъ жалование; и че трѣбвало инженеръ, то комисията ще види което е нужно.

**Шивачовъ:** Азъ искамъ да напомня на тѣзи г-да представители, които искатъ да участвуватъ частни лица въ тази комисия, че този въпросъ се подигна отъ мене, и Нар. Събрание го отхвърли и се рѣши, че трѣба да се избере комисията исклучително отъ Нар. Събрание.

Ако иска комисията да прибере нѣкои членове отъ Държавний Съвѣтъ, като експерти, или нѣкой инженеринъ, тя има право да ги вика. Но Нар. Събрание трѣба да подържи рѣшението си, и да избере комисия, състояща исклучително отъ членове тѣ на настояще Нар. Събрание; и азъ предлагамъ да стане тя отъ 3 лица.

**Марко Велевъ:** Тая е най уважителна комисия, която ще изберемъ, азъ настоявамъ напредидѣто говориха, да бѣдѣтъ 2-ма членове отъ Нар. Събрание, и 2 отъ Държ. Съвѣтъ, както сж и тии

избрани отъ народа, като ний; но като получаватъ чиновническа плата, да направимъ една економия за държавата и да не харчимъ други разноси, като си получава Държ. Съвѣтъ платата. (Съгласни!) А предсѣдателятъ да бѣде отъ Върховний съдъ, като е познатъ на всѣкъдѣ, и за това давамъ гласъ. 5 да бѣдѣтъ членове. И ако имъ потрѣбва инженеръ, да го повикатъ, безъ да го избираме ний.

**Лазаръ Дуковъ:** Азъ не знаа, какъ г-нъ Шивачовъ тѣкува, щото тая комисия била исклучително отъ насъ. Думата е, че Нар. Събрание ще избира тая комисия, а то лица на които има довѣрие; били тѣ отъ Нар. Събрание, били отъ Държ. Съвѣтъ. Тая комисия ще остане избрана отъ Нар. Събрание. (Шивачовъ: Не е тѣй!) Освѣтъ това мисля, че въ Държ. Съвѣтъ има членове назначени отъ корона, и има и по избори хора. Заради туй, като сме повѣрили на тѣхъ сѣко едно нѣщо, то да имаме и въ това довѣрие къмъ тѣхъ. Тая комисия, която ще изберемъ, може да повика когото намѣри за добро, да участвува въ нея. Тѣзи хора като стоятъ поблизу, то познаватъ и поотблизу работа. За това да смѣсимъ и Държавний Съвѣтъ, и да има двама членове отъ него, и както казахме и предсѣдатель на Касационний съдъ. Това ще бѣде справедливо, ако го направимъ, тогава можемъ да очакваме единъ резултатъ. Ако е само отъ насъ, то може да повлияятъ на комисията, отъ колко инакъ, ако е смѣсена. Ако има двама хора отъ Нар. Събрание, то нѣмаме никакво съмнѣние, и онѣзи хора, които знаятъ сжща работа, да бѣдатъ въ нея. Тогавъ ще излезе нѣщо по свѣстно; но ако останатъ само 3-ма души, то по-добрѣ тази комисия да я нѣма.

**Попповъ:** Наистина, Събранието бѣше рѣшило, и това е забѣлежено въ протоколитѣ, да избере двѣ комисии; една да преглѣда контрактитѣ, и друга да прегледа смѣткитѣ отъ начало до свършетка. Но не се каза, че ще бѣдатъ тѣзи комисии исклучително отъ Нар. Събрание. Другата комисия може да бѣде отъ вънъ.

Рѣшено е, да се глѣдатъ контракти, които могатъ да се оставатъ за напредъ. Но тука се показва едно недовѣрие къмъ Държавния съвѣтъ, до сега всичко му сме повѣрявали, а сега нѣмаме довѣрие? Да изберемъ двама членове отъ Държ. Съвѣтъ въ тая комисия.

**Шивачовъ:** Азъ съжалявамъ и чудно ми се види, какъ може г-нъ Поповъ да казва тука за недовѣрие. Какво е тъй довѣрие, или недовѣрие? Тука не е въпросътъ за Държ. Съвѣтъ. Азъ предложихъ това, и Народното Събрание го отхвърли. И при всичко, че го желаете, не може да бѣде, щомъ го отхвърли веднажъ Нар. Събрание. Сега неоставя друго, освѣнъ да се избере една парламентарна комисия. Часа е 2, трѣбва да обѣдваме, и да не продължаваме. Да се даде на вотирание.

**Предс.:** Счита ли Нар. Събрание за нужно да състои комисията отъ 5 души? (Гласове: Да се говори!)

**Батановски:** Азъ зная, да се избере тая комисия, да земе веднага да преглѣдва, и узнае, какви работи сж станали. Ако ще изберемъ 2 лица отъ Нар. представители и 2 отъ Държ. Съвѣтъ, да ли ще напустнатъ членоветъ отъ Държ. Съвѣтъ нѣхна работа, и да пристѣпатъ при тии лица, които сме избрали, или нещатъ? Това ще стане погрѣшка, да избираме служащи лица; това не е законо. Ний трѣбва въ тая комисия да изберемъ 4 члена отъ Нар. Представители. Отъ денъ на денъ да изучаватъ въпроса, и да го поднесатъ въ идущата сессия. А да не избираме чиновници, които сж заняти, и не могатъ да напустнатъ занятieto си.

**Манафовъ:** Ще отговоря на г-на Попова и Дукова. Тѣ казаха, че ще се искаже недовѣрие. Азъ ще ви кажа, ако да сѣдятъ бюлетинитъ за избиране Държавний Съвѣтъ, едвамъ ще видимъ Вашитъ лица да фигуриратъ на тѣхъ. Азъ мисля, че сѣдятъ при повѣрките, въ Касацята, и не всички лица сж избрани, а къмъ тѣхъ имате най голѣмо довѣрие върху този въпросъ. Именно както каза г-нъ Батановски, че тѣзи сж хора, които иматъ да изпълняватъ своитъ длѣжности, своята служба и работа. Ний не можемъ да ги товаримъ. Азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г-на Батановски, и да се избере отъ Нар. Представители 4-членна комисия и да се свърши.

**Анневъ:** Азъ бихъ се съгласилъ съ г-на Дукова и Бурова, ако тѣхното предложение непротиворѣчи на онова, което се постанови отъ Нар. Събрание, то е, да се избере една парламентарна комисия за преглѣждане смѣткитъ на строителното отдѣление. Г-нъ Поповъ каза, че се рѣши да има 2 комисии:

една за пречистанне на конрактитъ, и друга за смѣткитъ на строителното отдѣление. Азъ зная и въ това засѣданне на Нар. Събрание се съгласихме, да свърши една и сѣща комисия и двѣтъ работи, и да представи доклада въ идущето Нар. Събрание.

**Лазаръ Дуковъ:** Азъ незная, кога е било рѣшено подобно нѣщо, и защо г-нъ Шивачовъ настоява на думитъ си, да не се тури на вотирание моето предложение. Той признава, че не се е рѣшило таково нѣщо. Рѣши се понапредъ, както каза г-нъ Поповъ за тази комисия, че ще разглѣда конрактитъ, и ще даде доклада, си когато засѣдава Нар. Събрание. Но за оная не е рѣшено, и азъ настоявамъ на моето предложение да бѣждтъ двама отъ Нар. Събрание и двама отъ Държ. Съвѣтъ, единъ инженеръ, и председателъ на Върховний Сждъ.

Колкото за това, че нѣмали врѣме и имали работа, то тѣ ще се командировать по тая работа, и ще намѣратъ врѣме. За тона азъ настоявамъ да бѣде състава на комисия, както го предлагамъ азъ, защото, другояче подобръ да я нѣма. Азъ неможъ да налагамъ своето мнѣние на другитъ, но това е мое убѣждение: а азъ говоря за мене. И ако не е тъй, то тая комисия не е нужна, и нѣма да научиме нищо положително, какво е било.

**Буровъ:** Г-нъ Шивачовъ счита както частни хора членоветъ отъ Държавний Съвѣтъ. Азъ мисля че Държ. Съвѣтъ играе роль като Нар. Събрание. Послѣ се каза, че двама членове отъ Държ. Съвѣтъ не щели да иматъ време, и имали много работа. Азъ мисля, че тѣ ще намѣратъ време. Комисията, която приеме да се състави отъ Народното Събрание, тя имала да преглѣда контракти, които има да се продължаватъ, и да представи доклада си въ тази сессия. Но за тази комисия не се произнесохме, че ще бѣде само отъ Нар. Събрание. Ако неприемате, да остане за идущата сессия, тогазъ да се избере, или отъ Нар. Събрание, или отъ дѣто и да е, да представи на края на сессията своя рапортъ.

**Поповъ:** Азъ настоявамъ на своето мнѣние. Каза се, че въ Държ. Съвѣтъ имали много работа. Когато натоварихме на него толкосъ други работи, непредвидѣхме, че има много работа, а сега виждаме. Азъ настоявамъ да се избератъ и отъ тѣхъ членове, другояче да остане за идущата сессия.

**Батановски:** Понапредъ говориха, че несме имали довѣрие на Държ. Съвѣтъ. Това трѣбвало да се предвиди, когато сме ги избирали. Но ний мислимъ, че иматъ особенни обязанности, и че неще да имъ остане време да присѣтствуватъ въ тая комиссия. За това ний предлагаме, да се избератъ 4 члена въ комиссията отъ народнитѣ представители.

**Манафовъ:** Туй ще кажа на г-на Поппова, че той дохожда до таквизи заключения, като че пакъ едвали ще може Нар. Събрание да изпълни тази мисия. Може той да мисли въ себеси, и ако мисли въ себеси, азъ увѣрявамъ, че може да мисли; но именно ще му кажа, когато много по важни работи разгѣда Нар. Събрание и рѣшава съдбата на цѣль Български народъ, то е оскърбление отъ г-на Поппова, дѣто може да употребява такива думи. Той трѣбва да ги храни въ себе си, а не смѣе да ги изказва тукъ. Ако земемъ бюлетинитѣ отъ гласнитѣ за Държ. Съвѣтъ, едвали ще фигурира неговъ гласъ, и едвали ще видимъ неговото име, че е подавалъ гласа за Държ. Съвѣтъ. И сега виждаме да казва, че съ Държ. Съвѣтъ е билъ избранъ, и че по тая причина имали най голѣмо довѣрие въ Държ. Съвѣтъ, и дохождатъ да ни приказватъ тъй онуй. Азъ настоявамъ на предложението, което направи г-нъ Шивачовъ, да се избере тая комиссия отъ Нар. Събрание. Ний знаемъ, г-да, че тази комиссия ще изучи работитѣ не само по книга, но и по шосета, по мостове по вѣнъ, за да се освѣтли за това, както трѣба. За това ако турнемъ членове отъ Държ. Съвѣтъ или предсѣдателя на Кассацията въ тая комиссия, то кассацията, когато има потреба да засѣдава, неможе да ходи по Ломското, или Орханійското шосе по вѣнъ. Какво ще прави? То ще излѣзе както казва българската пословица: „Една жена която неще да мѣси хлѣбъ, ти само сѣе“. За това да се пристѣпнѣ къмъ гласуване. (Гласове: Исчерпано е!).

**Лазаръ Дуковъ:** Г-нъ Манафовъ знае, което се е гласоподавало за Държ. Съвѣтъ; разбирамъ, това му е била работа; имаше агитации, имаше бюлетини раздадени, и се виждали работитѣ. Но азъ го увѣрявамъ, че познавамъ тѣзи хора всички, които сѣ въ Държ. Съвѣтъ по отъ рано. Дали г-нъ Поповъ е далъ гласътъ си, и писалъ бюлетинътъ, азъ незная, защото окръгътъ е далечъ. Но азъ казвамъ и настоявамъ на онова, което казахъ по напредъ,

и когато се разискватъ въпроси, то разискване трѣбва да става споредъ съвѣстъта; както на едниѣ така и на другитѣ еднакво е правото. Азъ съмъ дошелъ тукъ да завардвамъ закона; и щомъ е заварденъ, този законъ пази едниѣ и другитѣ. А не както постоанствува г-нъ Шивачовъ; ако питащъ нѣщо, той сѣкоги отиване да варди партии и да смига съ очитѣ на другитѣ и агитира. (Шивачовъ: Не е истина!) Азъ казвамъ, че е истина. Направо го казвамъ, нѣма нищо тъмно да казвамъ, а казвамъ го явно! Когато помежду насъ единъ защищава една страна и други друга страна, то се поражда недовѣрие, и за това настоявамъ да не бжде тази комиссия само отъ Нар. Събрание. Ако нещете отъ Държавний Съвѣтъ да бжде, може други хора да бждѣтъ, на които имаме довѣрие; но работата да излезе ясно и точно. Моя мерамъ е, да излезе нѣщо чисто и ясно, а голѣма греда да се неправи сламка, но сламка да се направи греда, която съ 3 чифта биволи да я возатъ.

**Геровъ:** Часа е 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, и да свършимъ. Преди нѣколко деня се разисква и сега пакъ захванахме да разискваме същото.

Да се даде на вотиране, както предложи г-нъ Шивачовъ комиссията, и ще видимъ, дали да се приеме, или не. Тази комиссия, ако намѣри ва добръ, да земе членове отъ Държавний Съвѣтъ, или предсѣдателя отъ Кассацията, когато намѣри за нужно. А сега виждаме, че г-нъ Дуковъ казова, че нѣмаме довѣрие въ Държ. Съвѣтъ. Азъ незная, какъ може да бжде това. Ако човѣкъ нѣма въ себе си довѣрие, тогива го казва за другитѣ.

Да се отхвърли това, и да пристѣпимъ къмъ избора на комиссията.

**Шивачовъ:** На нашата работа може да се предложи пословицата: „празна мара тъпанъ била“. (Дуковъ: Тѣй е!). На г-на Дукова е мѣчно, да остави, и че неще да има възможность да употребява своитѣ таланти за ораторство; но за мене азъ казвамъ, че ще си отидѣ. Време е кжсно и 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> часа ставатъ. Азъ ще си отидѣ! (Дуковъ: Много добръ ще направишъ!) Г-нъ Дуковъ въ Провадия да направи своитѣ агитации, понеже много отбира отъ тѣхъ. Ти ще ми направишъ бѣкели на очитѣ! Предлагамъ; да се свърши този въпросъ.

**Марко Велевъ:** Да се избере тая комисия. 70 дѣня седиме тукъ вече. Да се избератъ 2 члена отъ Нар. Събрание, 2 членъ отъ Държ. Съвѣтъ, и председателъ на Върховний Кассационенъ съдъ и да бѣде отъ 5 члена тази комисия . . . .

**Предс.:** Моля г-на Велева, да прекъсне. Има още 4-ма души, които искатъ да говорятъ. И Нар. Събрание ако непрекъсне дебатитѣ, ще бѣде несъстоятелно. Желаетъ ли Нар. Събрание, да се избере сега?

**М-ръ Начевичъ:** Предлагамъ, да се избере сега. Стига, сме слушали.

**Щърбановъ:** Предлагамъ по явно гласуване г-на Аннава, Букова и Дукова. (Ржкоплескание).

**Буковъ:** Протестирамъ! (Шумъ).

**Предс.:** Приема ли Нар. Събрание за тази комисия г-на Аннава, Букова и Дукова? (Приема). Който не приема да си дигне ржката. (Меншество). Прието.

**Буковъ:** Азъ се отказвамъ.

**Дуковъ:** Тогавъ нѣмате комисия.

**М-ръ Начевичъ:** Нѣмате право да се отказвате; Нар. Събрание Ви избра.

**Дуковъ:** Наистина Нар. Събрание се произнесе за насъ. Но азъ обявявамъ торжественно, че азъ немогъ да присѣдствовамъ въ тази комисия. Моето семейно положение не ми оставя възможность. И отъ мене неможе да се освѣтлие върху работата. Азъ торжественно обявявамъ, че нѣма да присѣдствамъ въ тази комисия, и Нар. Събрание е свободно; да прави каквото иска. (Шумъ).

**Щърбановъ:** Нашия правилникъ казва, че ни единъ отъ депутатитѣ неможе да се отрече отъ тази комисия, г-нъ Дуковъ не е сега въ никоя комисия, и че Нар. Събрание има довѣрие въ избранитѣ г-да, вижда се, че ги прие съ аklамация. Какъ ще изслѣдватъ работитѣ, то остава на тѣхното расположе-ние; тий можтъ да призоватъ и членове отъ Държавния Съвѣтъ, и отъ Касацiята или други хора, отъ които би могли да се освѣтляватъ, и тий ще дадѣтъ въ идущата сессия пакъ намъ освѣтление. (Ржкоплескание).

**Председателъ:** Засѣданието се закрива.

(Конецъ на 2 часа и 35 мин.).

Председателъ: Варненско-Преславский Симеонъ. Подпредседатели: { Иванъ Симеоновъ.  
Ат. Минчовъ.

Секретари: { Н. Шивачовъ.  
И. Ц. Щърбановъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ.